

NECROPOLA CARPICA DE LA POIANA-NEGRI, JUD. BACĂU

de VIOREL CAPITANU și VASILE URSACHI

La Poiana, comuna Negri, în punctul „La pod la Pinzaru“ au fost efectuate săpături de salvare în campania anului 1991, datorate unor descoperiri de morminte de incinerare cu totul întâmplător, în anul 1989, când s-au săpat un mare număr de șanțuri, peste 20, cu care ocazie s-au însilozat cartofi ¹.

Aceste descoperiri s-au făcut în apropierea unei așezări din secolele II—III, cunoscută încă din anul 1969, pe baza unor cercetări de suprafață efectuată de colectivul șantierului de la Brad, unde se află cetatea dacică ².

Prima secțiune în lungime de 24 x 1 m a fost trasată perpendicular pe direcția șanțurilor de siloz pentru a surprinde porțiunile nederanjate, după care au urmat 3 secțiuni perpendiculare pe aceasta, însumând o suprafață totală de 360 m.p.

În toate cele trei secțiuni cu excepția secțiunii nr. 1, au fost descoperite morminte de incinerare ceea ce demonstrează că zona respectivă constituie o bună parte din perimetrul necropolei carpice. Ia acestea se mai poate adăuga faptul că necropola se plasează mai ales în partea de ESE a secțiunilor respective, mai precis în trei sferturi din lungimea lor.

În afară de aceasta mai putem constata faptul că SIII, plasată în partea de N a fost mai puțin folosită pentru înmormântări, în ea descoperindu-se doar două morminte de incinerare în groapă, respectiv M.3 și M.4.

Tot atât de săracă în morminte este și secțiunea nr.2, care este și cea mai mare ca suprafață, unde s-au descoperit tot 2 morminte, dar amândouă în urne cu capac (M.1 și M.2).

În fine cea mai bogată în morminte este zona capătului de ENE a secțiunii 4, unde s-au descoperit 7 morminte de incinerare — 5 în urne și 2 în gropi M.5 și M.11.

1 — Materiale arheologice descoperite de către cetățenii care au săpat șanțurile pentru însilozarea cartofilor au fost ridicate de către Șt. Cucos, în luna august 1989 și predate laboratorului de restaurare. Acestea constau din urne funerare, în majoritatea lucrate la roată, dar și cu mîna, podoabe din calcedoniu și sticlă, o fibulă cu lînțisor etc. Toate obiectele se găsesc inventariate în Registrul de colecții.

2 — V. Ursachi a efectuat cercetări în necropola carpică de la Călinești, com. Negri. Necropola se află la cca. 1 km de sat. Materiale inedite.

Spațiile dintre cele trei secțiuni paralele (2, 3 și 4) nu au fost cercetate, dar după felul cum sînt dispuse mormintele descoperite, putem conchide că o parte din aceste morminte datorită adîncimii mici, la care au fost îngropate au putut fi ușor deranjate de lucrările agricole. În acest context putem spune că din punct de vedere stratigrafic nivelul necropolei se află imediat sub stratul vegetal lucrat, nedepășind ca grosime 15—25 cm. Terenul fiind puțin în pantă, acest nivel se subțiază pe măsură ce ne apropiem de capătul de NNE al secțiunilor, unde dealtfel și dispare.

Pe locul necropolei nu s-au mai descoperit alte urme de locuire, din alte epoci.

Săpăturile noastre au scos la iveală după cum am amintit un număr de 11 morminte de incinerare din care 7 în urne și 4 în gropi simple.

În secțiunea nr. 2 s-au descoperit două morminte din care unul se află într-un vas de culoare cenușie lucrat la roată și acoperit cu capac, strachină, tot din pastă cenușie, iar cel de al doilea într-o amforă romană, la care lipsesc cele două torți și gîtul.

În S.III au fost descoperite două morminte M.3 și M.4 de incinerare cu resturile calcinate depuse direct în gropile simple cu diametrul de 0,40—0,45 și adîncimea în jur de 0,40 m.

Celelalte 7 morminte descoperite în partea de ESE în S. IV aparțin altor mormintelor în urne cît și în gropi simple.

Toate urnele descoperite cu ocazia sondajului de salvare sînt din pastă cenușie lucrată la roată.

Trebuie să menționăm că mormintele în gropi simple au puține oase calcinate și sînt fără inventar. În urnele întregi s-au descoperit foarte multe oase calcinate, în schimb obiectele de inventar lipsesc cu desăvîrșire.

În concluzie necropola de la Poiana-Negri deși nu i s-au surprins limitele poate fi considerată o necropolă de dimesiuni mijlocii, distrusă în cea mai mare parte de lucrările agricole.

Cele cîteva piese de inventar — fibule și mărgelile descoperite în urnele scoase la iveală cu ocazia săpăturilor pentru gropile de siloz nu schimbă cu nimic constatările noastre, ele confirmă însă că necropola aparține dacilor liberi, fiind asemănătoare sau chiar identice cu inventarul altor necropole bine cunoscute în zonă Găbăra-Moldoveni³, Călinești-Negri⁴ pentru a da doar două exemple, precum și faptul că ilustrează intensitatea de locuire în așezarea care se află în apropiere la cca. 2—300 de metri VNV, unde a fost efectuat și un sondaj.

Descrierea mormintelor

Mormîntul nr. 1 de incinerare cu oasele calcinate a fost descoperit în S.II depuse într-o urnă funerară de culoare cenușie, acoperită cu o strachină tot din pastă cenușie (fig. 1/1).

3 — Iulian Antonescu, Necropola de la Găbăra, în *Materiale*, VI, 1959, p. 473—486 și *Materiale* VII, 1961, p. 449—460.

4 — V. Ursachi, Săpături de salvare. Material inedit.

În momentul descoperirii, urna era întreagă, dar din cauza friabilității doar parțial a fost întregită, restul păstrându-se în stare fragmentară. Cît privește forma, aceasta este bitronconică, cu corpul oarecum globular, decorată sub buză cu o linie profilată, iar mai jos la nivelul următor o a doua linie profilată.

Strachina este confecționată din lut ars de culoare cenușie, lucrat la roată. Este destul de bine conservată. Dimensiuni I. 58 mm. D.g., 140 mm., D.b., 65 mm, (Fig. 1/2).

În interiorul urnei s-a mai descoperit a doua strachină în stare fragmentară și are diametrul de 56 mm, precum și o cantitate apreciabilă de oase calcinate destul de bine conservate care pot fi cu ușurință determinate. Urna a fost descoperită imediat sub stratul vegetal la — 0,30 m.

Mormîntul nr. 2. De incinerație, depus într-o amforă de tip provincial roman, la care lipsesc din vechime gîtul și torțile. Pasta fiind foarte friabilă n-a putut fi întregită, deși în pămînt s-a păstrat forma. Printre oasele calcinate a fost descoperit și un fragment ceramic de culoare brun-cenușie, de la o altă urnă, luat odată cu cenușa de pe rug. Și această urnă zăcea la — 0,30 m adîncime sub stratul vegetal.

Mormîntul nr. 3: De incinerație a fost descoperit în S.III și depus direct în groapă, la adîncimea de 0,40 m. Diametrele gropii erau de 0,40 x 0,45 m.

Oasele calcinate au fost puternic afectate de sărurile din sol încît n-au mai putut fi salvate.

Mormîntul nr. 4. De incinerație, descoperit în S. III la cca. 11 m de M.3, în partea de vest a secțiunii, depus tot în groapă la adîncimea de 0,40 m în care de asemenea s-au descoperit oase calcinate.

În S.IV s-au descoperit 7 morminte de incinerație din care 5 în urne și 2 în gropi.

Mormîntul nr. 5. De incinerație, depus în urnă funerară, corpul bitronconic, pasta fină de culoare cenușie lucrată la roată D. g. 104 mm. În jurul urnei s-au întîlnit mulți cărbuni de lemn. Drept capac s-a folosit un altul fragmentar. În urnă s-au descoperit oase calcinate bine conservate

Mormîntul nr. 6. De incinerație, depus în urnă cu pasta de culoare cenușie, lucrată la roată, fundul inelar, de formă bitronconică.

Partea superioară deteriorată. Dg. 110 mm. Oasele calcinate sînt destul de bine conservate și pot fi ușor determinate (Fig. 1/3).

Mormîntul nr. 7. De incinerație, în urnă din pastă fină de culoare cenușie, cu fundul inelar, de formă bitronconică, corpul globular, gura largă, buza ușor răsfrîntă avînd ca decor o linie profilată sub buză și o alta pe umăr.

Dimensiuni I. 215 mm., D.g. 208 mm, D.b. 106 mm.

Drept capac a fost folosită o ceașcă dacică din lut, ars, de aspect poros și de culoare roșie — cărămizie, cu toarta spartă din vechime. D.g. 167 mm (Fig. 1/4).

Oasele calcinate depuse în urnă, deși sînt puternic calcinate, între ele se mai găsesc destule care pot fi determinate.

Mormintul nr. 8. De incinerație, depus în urnă funerară, corpul bi-tronconic, fundul inelar, pasta de culoare cenușie, buza ruptă din vechime cu ocazia lucrărilor agricole. La nivelul umărului se află o linie profilată. În interiorul urnei s-a descoperit o mare cantitate de oase calcinate. Dimensiuni : I. cca. 350 mm., D. b. 115 mm (Fig. 3/6).

Mormintul nr. 9. De incinerație depus direct în groapă împreună cu câteva fragmente ceramice de culoare cenușie.

Mormintul nr. 10. De incinerație cu oasele depuse în groapă, dar și pe fundul unei urne fragmentare păstrată destul de bine. Groapa este de formă circulară și adâncă de 0,45 m

Mormintul nr. 11. De incinerație, depus în urnă de culoare cenușie, lucrată la roată. În groapă s-au găsit cărbuni, cenușă și chiar oase calcinate.

Din analiza mormintelor descoperite fortuit precum și cu ocazia săpăturilor noastre putem aprecia că au fost descoperite în jur de 30—40 de morminte, majoritatea în urne funerare și câteva în gropi.

S-au folosit cu prioritate urnele de culoare cenușie și foarte rar cele lucrate cu mina. În afară de străchini drept capac s-a folosit și o fructieră tip carpice precum și o ceașcă cu o toartă.

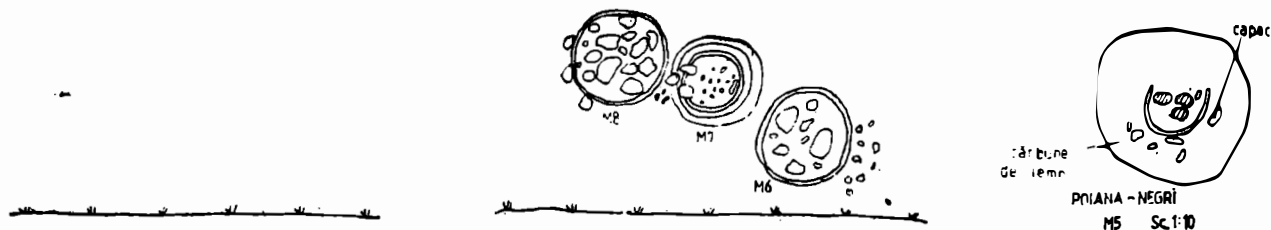
În ceea ce privește inventarul în afară de trei fibule și un lăntisor din bronz de tip carpice și perle de calcedoniu și mărgelile din sticlă alte obiecte n-au mai fost descoperite. Necropola de la Poiana Negri, cu analogii la Poienenști-Vaslui⁵, Văleni-Neamț⁶, Bârboasa-Oncești⁷, Săucești⁹ etc., se datează în secolul III e.n.

⁵ Radu Vulpe, Necropola de la Poienenști — Vaslui, în *Materiale*, I, 1953, p. 213—506.

⁶ — I. Ioniță și Vasile Ursachi, Văleni, o mare necropolă a dacilor liberi, 1988.

⁷ — Viorel Căpitanu, Necropola de incinerație de la Bârboasa, în *Carpica*, VII, 1975, p. 63—116.

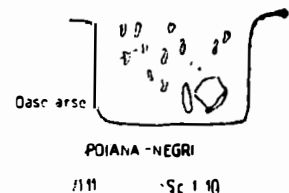
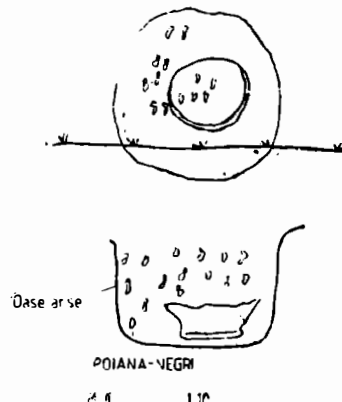
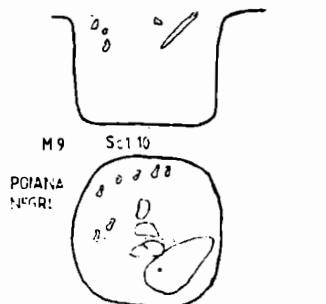
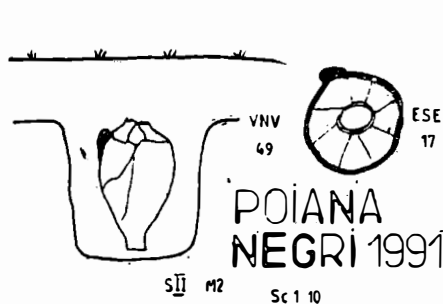
⁸ — Idem, Necropola carpică de la Săucești, în *Carpica*, VIII, 1976, p. 151—182.

Sc 1:10

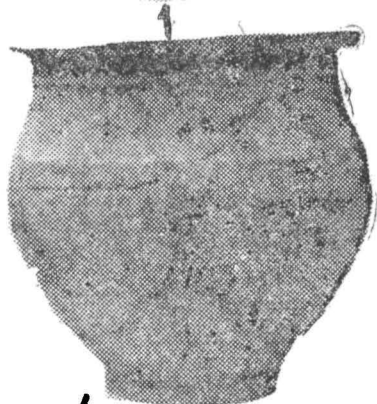
Sc 1:10

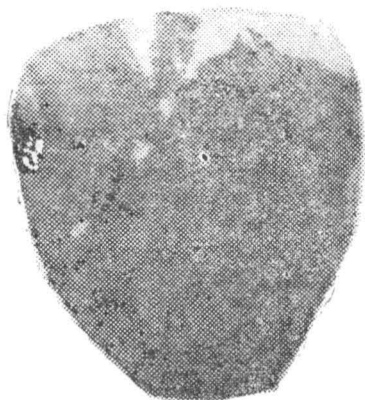
Planșa 1. Poiana-Negri. Planul și profile, necropola carpică,

2

3

4

6

Figura 3. Poiana-Negri. 1—2 M1 ; 3 M6 ; 4—5 M7 ; 6 M8.